

1812 Det store froståret

Skeisås het en gammel husmannsplass under Skei i Skatval. Her bodde Anne og Jon Risholt. De hadde kjøpt plassen av Eystein Elstad i Åsen. Det var urolige tider. Napoleonskrigene ga ringvirkninger helt inn i ødemarken rundt Stjørdal, og husbonden Jon ble utkommandert til krigstjeneste i perioden 1808-1814. Det var derfor ikke lett for Anne og barna å klare seg alene på den karrige plassen inne i skogen.

Året 1812 ble kalt ”*Storkleinåret*” eller ”*Det store froståret*”. Engelskmennene stengte korntilførselen til Norge, og det het seg at «*Den fattige sultet, den rike led savn*». Utpå sommeren 1813 dro bøndene til byen. Det gikk rykter om at grossistene gjemte unna korn. Det kom til kamper med politiet. På Værnes Hovedgård hjalp Madam Solem mang en familie. Det var en tøff tid for Stjørdalingene. Det betydde ikke at folk sultet i hjel, men underernæring førte til liten motstandskraft mot sykdommer, spesielt ”blodgang” (dysenteri). I 1813 døde 246 og kun 145 ble født. - Prost Heyerdahl forteller at furuskogen i Stjørdalen vart mest ødelagt i de to nødsårene 1812 og 1813 fordi folk «løypte» så mye bark.

I det store froståret 1812, da alt kornet frøs bort på Langstein, måtte Anne ta med seg de 3 ungene rett som det var ut i skogen for å ”løype” furu og lage barkemel. ”Barkløyping” gikk for seg for det meste om våren. Det var helst yngre trær – opp til 15-20 cm i tverrmål. Ytterbarken og den indre grønne barken ble skrapet av. Deretter ble hvitbarken tørket i sola og buntet sammen. Når barken skulle brukes ble den stampet sund og påført lut. Etterpå ble den utvannet flere ganger og tørket på tørkehyller og malt på kverna.

Om våren hadde Anne på Skeisås samlet så mye barkemel at hun kunne gå med en våg (18,5 kg) utover fjellet til Skatval, hvor hun hos Dordi Skatval fikk byttet til seg en halv våg med havremel. Anne var glad og fornøyd, hun hadde slitt utrolig hardt for til slutt å få noen få kilo med godt mel til seg og ungene. Men hun skulle ikke få så meget glede av melet. Kvelden etter at hun kom tilbake fra Skatval, kom tyver på besøk og stjal melet fra henne.

Det ble ofte snakket om de som var utkommanderte i krigen. For de små ungene til Anne var lengselen etter faren naturligvis stor. En dag Anne hadde med seg barna ut i skogen ble de borte fra henne. Hun lette hele dagen. Naboene kom til, men barna var ikke å se. Men om kvelden kom de sammen med en tømmerhogger. Han hadde gått seg på de forvillede ungene inne på Holfjellet. Da han spurte hvor de skulle, hadde de svart at de ”*skulle te Røros åt 'om far*”. Jon Risholt kom igjen fra grensevakta, og ga over plassen til sønnen Jon i 1839, samme året som Anne døde.

Når en vet at 1812 ble kalt ”*det store froståret*”, blir det et lite paradoks å lese at Stjørdal samtidig det året var den største potetbygda i Trøndelag – trolig også i hele landet sett i relasjon til dyrka mark. Husker jeg ikke feil var utsædsmengden 180 tonn, som var det halve av hele Trøndelag. Stjørdal var i en særklasse. Det er ikke å undres over at nettopp Stjørdal fikk en brennevinindustri.